

חולה שאוכל ביוה"כ לענין לעלות לתורה

והנה נחלקו הפוסקים האם חולה שיב"ס שאוכל ביוה"כ יכול לעלות לתורה. בשו"ת הגרע"א (סי' כד) דן במי שנצרך לאכול ביוה"כ האם יכול לקבל "מפטיר יונה", צדדי הספק הם האם חיוב ההפטרה מצד התענית או מצד קדושת היום. דאם מצד התענית לא יכול לקבל מפטיר שהרי אינו צם, אבל אם הקריאה מצד קדושת היום שפיר יכול לקבל העלייה שגם לו שייך קדושת היום. ועי' בשו"ת מרחשת (סי' יד) שהשיג עליו על שלא חילק בין אם אכל שיעור שלם דיצא מכלל התענית, לאכל פחות מכשיעור דאז עדיין בכלל התענית.

הפרמ"ג (תריד, משב"ז ס"ק ד') כתב, דביוה"כ אם אכל פחות מכשיעור עבר בעשה של ועניתם את נפשותיכם, דגם באכילת חצי שיעור ביטל העינוי. ולדבריו יתכן שאפילו לא אכל אלא חצי שיעור כבר ביטל הענוי, שהרי עבר על העשה של "ועניתם", ונחשב שכבר אינו בכלל הצום, ומיושב קושיית המרחשת.

אמנם בשו"ת חת"ס (או"ח סימן קנז) כתב שמי שאכל בתשעה באב משום פיקוח נפש יכול לעלות לתורה, שאע"פ שאכל וביטל עינוי של אכילה, אבל שאר הענוים עדיין מקיים, א"כ שפיר הוי בכלל הצום, וכתב שכן נהג בעצמו, ולכאורה ה"ה לענין יוה"כ.

ומבואר בהמפתחות של שו"ת הגרע"א שאם היה יוה"כ שחל בשבת לא היה מסופק, והטעם שבין כל צריכים לקרא בשביל מנחה של שבת.

וראיתי בעלון "פירורים" שהגר"א גניחבסקי זצ"ל העיר מדברי המשנ"ב (סימן תקסו ס"ק יט) שמביא מחלוקת האחרונים לגבי צום שחל בשני או בחמישי האם חולה שאוכל יכול לקבל עלייה בבוקר, שהמ"א כתב דדוקא במנחה אינו יכול לעלות, אבל בשחרית מותר לעלות אף על פי שדוחין פ' השבוע וקורין ויחל, דעכ"פ הלא קוראין בתורה בלא התענית, ויש מאחרונים שמפקקין עליו בזה, ומ"מ בדיעבד אם קראוהו לכו"ע יעלה. ולדבריו ה"ה בקריה"ת של מנחה ביוה"כ הקריאה היא של יוה"כ ולא של שבת, א"כ לכתחילה לא יעלה.

אבל לענ"ד אינו דומה כלל, די"ל שטעם המג"א לא שייך אלא בקריאה של "ויחל", שקריאה זו אינו אלא קריאה של צום, משא"כ הקריאה של פרשת עריות שאנחנו קוראים במנחה אינו בשביל הצום אלא בשביל יוה"כ, א"כ אע"פ שסיבת קריה"ת אינו אלא משום הצום אבל עצם הקריאה שייך להיום. ולכן מי שאינו צם, אם יוה"כ חל ביום חל אינו יכול לעלות משום שחיוב הקריאה הוא בשביל הצום והוא אינו צם, אבל היכא שחל בשבת שמצד עצם הקריאה שפיר חייב, ותוכן הקריאה גם שייך לו שפיר יכול לעלות, ואינו דומה לצום רגיל שקוראים "ויחל" שאינו יכול לעלות, דשם אינו שייך לתוכן הקריאה.